

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет природничих наук

Кафедра географії та природознавства

**СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КОНСТРУКТИВНО-ГЕОГРАФІЧНІ ЗАСАДИ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ»**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Середня освіта (географія)»

Спеціальність А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

Предметна спеціальність А4.07 Географія

Галузь знань А Освіта

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №1 від 26 серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Конструктивно-географічні засади природокористування
Викладач (і)	доц. Йосип Гілецький
Контактний телефон	+380966071716
E-mail викладача	yosyp.hiletskyi@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro/index.php/developer/course/view/109
Консультації	щотижня

2. Анотація до навчальної дисципліни

Дисципліна «Конструктивно-географічні засади природокористування» присвячена ознайомленню студентів із теоретичними засадами географії природокористування, класифікаційними підходами до групування природних ресурсів, концепціями та методами оцінки компонентів природо-ресурсного потенціалу геосистем різного рангу, принципами оптимізації природокористування у них.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою курсу є формування у студентів конструктивно-географічного (геоекологічного) світогляду, знань про властивості і закономірності розвитку географічного середовища, природних та природно-техногенних геосистем, географічні засади, принципи і нормативи раціонального природокористування, концептуальні засади збалансованого (сталого) розвитку суспільства та оптимізації його взаємодії з природним довкіллям.

Основними завданнями навчальної дисципліни «Конструктивно-географічні засади природокористування» є: надбання студентами теоретичних знань з основ природокористування, компетенцій виконання профільних наукових досліджень та викладу навчального матеріалу з цієї тематики у закладах ЗСО.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі середньої освіти (за предметною спеціальністю «Географія»), що передбачає застосування законів, теорій та методів географічної науки, психології, наук про освіту і характеризуються комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу та створення здоров'язбережувального освітнього середовища на рівні ЗЗСО.

Загальні компетентності

ЗК 1. Знання та розуміння предметної галузі географія і сфери майбутньої професійної діяльності.

Фахові компетентності:

СК 7. Здатність розкривати сутнісні ознаки географічних явищ, процесів, розв'язувати географічні задачі та практичні завдання.

СК 12. Здатність застосовувати знання та вміння з математики, фізики та інших суміжних наук для вирішення завдань сучасної географії, здатність виконувати роботу з дотриманням правил етики та екобезпеки. Усвідомлення необхідності збереження біорізноманіття, охорони навколишнього середовища, раціонального природокористування.

Програмні результати навчання:

ПРН 01. Демонструвати знання і розуміння фундаментальних понять, закономірностей, законів, концепцій і теорій географії, включаючи суміжні галузі науки (геологія, фізика, математика).

ПРН 05. Оволодіння методологічними підходами, конкретними методами та прийомами дослідження, які використовуються у процесі географічного вивчення глобальної, регіональних та локальних геосистем.

ПРН 08. Інтегрувати географічні знання для формування в учнів екологічної свідомості та розуміння стратегій сталого розвитку.

ПРН 13. Здатність чітко і логічно відтворювати базові знання з географії, компетентно розкривати сутність та цінність результатів нових наукових досліджень, нових тенденцій розвитку людської цивілізації.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18

самостійна робота	60
-------------------	----

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
8	A4.07 Географія	4	нормативна

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	практич заняття	сам. роб
Лекція 1. Конструктивно-географічні засади природокористування: предмет вивчення, основні поняття, складові частини природокористування.	2		4
Лекція 2. Природокористування і суспільне виробництво.	2		4
Лекція 3. Природні ресурси та їх класифікації.	2		4
Лекція 4. Оцінка природних ресурсів території.	2		4
Лекція 5. Інтегральний природно-ресурсний потенціал території та структура природокористування.	2		4
Лекція 6. Етапи господарської діяльності та принципи природокористування. Особливості галузей природокористування.	2		4
Практичне заняття. Сутність об'єкта та предмету вивчення курсу «Конструктивно-географічні засади природокористування». Складові частини природокористування.		2	4

Практичне заняття. Співвідношення понять «природокористування» і «суспільне виробництво». Види економічної діяльності і природокористування. Галузі і напрями природокористування		2	4
Практичне заняття. Природні ресурси та природні умови. Класифікація природних ресурсів матеріального виробництва. Геосферна класифікація природних ресурсів нематеріального виробництва. Класифікація природних ресурсів за ступенем вичерпності.		2	4
Практичне заняття. поняття загальної якісної оцінки природних умов і ресурсів конкретного суспільно-географічного комплексу. Поняття «природно-ресурсний потенціал» (ПРП) території. Методичні підходи до визначення природно-ресурсного потенціалу регіону.		2	4
Практичне заняття. Підходи до оцінки і використання інтегрального ПРП. Структура інтегрального ПРП та структура природокористування.		2	4
Практичне заняття. Етапи технократичного шляху розвитку людської цивілізації та шляхи реалізації концепції сталого розвитку.		2	4
Практичне заняття. Сучасні принципи раціонального природокористування.		2	4
Практичне заняття. Особливості структури та змісту розгляду теми «Природокористування» у шкільних підручниках з географії.		4	8
ЗАГ.:	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Оцінювання курсу відбувається згідно з Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника . Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється за курс становить 100 балів.
Практичні заняття	Робота на практичних заняттях включає обговорення проблемних питань з теми, виконання розрахункових завдань, проходження тестування на сайті дистанційного Навчання, виконання письмових контрольних робіт. На окремому занятті проводиться контроль самостійної роботи.

<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Студент повинен відвідати більше 50% лекційних занять, пройти тематичні онлайн-тестування з усіх лекційних тем, а також виконати передбачені контрольні роботи розрахункового характеру та із тем для самостійного опрацювання. Бали поточного контролю розподіляються таким чином:</p> <ul style="list-style-type: none"> - виконання тестових завдань за матеріалами лекцій на платформі дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua (30 балів); - виконання розрахункових контрольних робіт та виступ в обговоренні проблемних питань на практичному занятті (15 балів) - проходження на платформі дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua контрольних тестів із тем для самостійного опрацювання (5 балів). <p>У підсумку для допуску до підсумкового контролю студент повинен набрати в сумі не менше 25 балів із 50 можливих.</p>
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Підсумкова форма контролю – екзамен. Форма здачі – виконання тестових екзаменаційних завдань, які охоплюють знання з усіх тем та містять практичні завдання, на платформі дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua. Підсумкова оцінка є сумою оцінок набраних за поточний контроль (максимум – 50 балів) та екзаменаційної (максимум – 50 балів).</p>

7. Політика навчальної дисципліни

<p>Основою політики курсу є взаємоповага у спілкуванні та фокусування на навчанні. Телефони під час занять повинні бути переведені в беззвучний режим, а відлучення з аудиторії для спілкування допускаються тільки в нагальних випадках. Під практичних очних занять студенти повинні бути готові до виконання тестових завдань за матеріалами лекцій на платформі дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua. Під час онлайн-занять студенти повинні бути готові вмикати камеру та мікрофон у разі потреби.</p> <p><u>Академічна доброчесність:</u> Користування довідковими джерелами, підручниками і т. ін. під час проходження тестування є недопустимими та призводять до незарахування результатів чи нескладання тестування відповідно до Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/11/34-06_2022-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-ta-inshym-porushenniam-akademichnoi-dobrochesnosti-1.pdf</p> <p><u>Відвідування занять</u> є важливою складовою навчання. При виставленні підсумкового балу обов'язково враховується своєчасне виконання практичних робіт та проходження контрольних тестів із тем. Враховуються результати відпрацювання з поважної причини пропущених занять.</p> <p>Якщо студент пропустив заняття і не зміг виконати контрольні роботи у встановлені терміни через хворобу або з інших поважних причин, документально підтверджених відповідною організацією, він має право на перенесення терміну здачі робіт. Пропущені контрольні тестування із тем відпрацьовуються впродовж місяця, КСР – впродовж тижня шляхом складання тестів у системі дистанційного навчання.</p> <p>Студентам, котрі навчаються за індивідуальним графіком, дозволяється вільне</p>
--

відвідування лекцій та опрацювання лекційного матеріалу самостійно з обов'язковим проходженням усіх тестувань на платформі дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua та виконанням усіх розрахункових контрольних робіт відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються [Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/polozhennia-pro-induvid.-grafik.pdf). <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/polozhennia-pro-induvid.-grafik.pdf>. Студент повинен звернутися з запитом щодо індивідуального графіку навчання впродовж двох тижнів після початку семестру. Викладач формулює завдання для студента, що навчається за індивідуальним графіком, протягом тижня після такого звернення студента і надає матеріали та завдання для виконання синхронно з видачею завдань для студентів, що навчаються очно.

Неформальна освіта: Сертифікат про успішне проходження курсу, зміст якого частково або повністю відповідає змісту дисципліни, дає можливість доповнити бали за підсумковий контроль згідно з [Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/). <https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/>

Цю можливість, а також назви та програми курсів, бажано обговорити з викладачем завчасно.

8. Рекомендована література

1. Гавриленко О. П. Геоєкологія і природокористування. К. 2018. 393.
2. Гілецький Й. Р., Закутинська І. І. Питання районування у вивченні природо-ресурсних передумов сільськогосподарського природокористування / Конструктивна географія і картографія: стан, проблеми, перспективи: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 25-річчю кафедри конструктивної географії і картографії Львівського національного університету імені Івана Франка (Україна, м. Львів, 1–3 травень 2025 р.). Львів : Простір-М, 2025. С.50–52.
3. Гілецький Й.Р., Тимофійчук Н.М. Конструктивно-географічні засади природокористування: навчальний посібник. Електронне видання. Тернопіль : Астон, 2025. 144 с.
4. Гілецький Й. Р., Тимофійчук Н. М. Оцінка питомої ваги природних ресурсів у структурі природо-ресурсного потенціал території на прикладі Верховинського та Путильського адміністративних районів. Географія та туризм: Науковий збірник. Випуск 47. Київ, 2019. С. 58–68.
5. Дронова О. Л., Запотоцький С. П. Сучасне природокористування: суспільно-географічний контекст : Навчально-методичний посібник. Київ, 2018. 214 с.
6. Економіка довкілля і природних ресурсів: навчальний посібник / за заг. ред. П. Т. Бубенка; Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків: ХНУМГ, 2014. 280 с.
7. Караїм О. А. Оптимізація природокористування : конспект лекцій. Луцьк : Вежа-Друк. 2018. 116 с.
8. Петлін В. М. Організація та організованість природних територіальних систем : монографія. Луцьк : Вид. центр СЛУ ім. Л. Українки, Простір - М, 2020. 1036 с.
9. Руденко В. П. Географія природно-ресурсного потенціалу України. У 3-х част.: підручник. Чернівці : 2010. 552 с. 358.
10. Шищенко П. Г., Гавриленко О. П. Геоєкологія: термінологічно-тлумачний словник. Київ: ПП «Дірект лайн», 2016. 412 с.
11. Шищенко П.Г. Конструктивно-географічні основи раціонального природокористування: підручник / П.Г. Шищенко, О.П. Гавриленко. Київ: ДП «Прінт Сервіс», 2015. 395 с.

Викладач: доцент Йосип Гілецький